Idéverkstad - konceptbeskrivning

Oktober 2025

landsbygd·fi

Medfinansieras av Europeiska unionen

Materialet har producerats av Krista Mikkonen (ProAgria Keskusten Liitto) och Martina Candolin (Unicorn Business Design).

Beställare av utbildningen och materialet är Landsbygdsnätverket och kontaktpersonerna Tuija Kallio, Salla Ruuska och Ann-Sofi Backgren.

Helsingfors, oktober 2025

landsbygd·fi

Medfinansieras av Europeiska unionen

Innehåll

- Idéverkstad-konceptet
- Samskapande
- Idéverkstadens faser
- Exempel på inbjudan
- Exempel på program
- Roller och uppgifter
  - Stödmaterial för facilitatorer
- Material för inledningen av Idéverkstaden
- Regler för arbete i smågrupper
- Ytterligare information

landsbygd·fi

Medfinansieras av Europeiska unionen

Idéverkstads-konceptet

Idéverkstaden (på finska används begreppet Ideavirtaamo, på engelska multi-actor ideation workshop) syftar till att främja uppkomsten av tvärsektoriella projektpartnerskap och sätta nya projektidéer i rörelse – både för nationella och internationella finansieringsansökningar – inom ett visst tema (Hittills har nationella idéverkstäder ordnats på temat ”Primärproduktionens behov” och ”Klimat och miljö”).
När du planerar en Idéverkstad välj ett aktuellt och relevant tema.

Idéverkstaden fungerar som ett startskott, av deltagarna förväntas förmåga och intresse att vilja vidareutveckla idén efter evenemanget. På en och samma Idéverkstad kan flera utvecklingsteman utvecklas under ett gemensamt övergripande tema (exempelvis ”Klimat och miljö). Vid anmälan väljer deltagarna det utvecklingstema de vill delta på. Evenemanget hålls fysiskt på plats.

Under dagen förädlar deltagarna idéer till briljanta projektkoncept och bildar nya partnerskap, under ledning av en erfaren facilitator. Idéverkstaden är också ett tillfälle att bekanta sig med samskapande och saminnovation, ett avgörande tankesätt för en förnybar landsbygd och ett livskraftigt jordbruk.

landsbygd·fi
Medfinansieras av Europeiska unionen

Idéverkstads-konceptet

- Under Idéverkstaden växer idéer fram till konkreta projektförslag, grundade på de behov som finns hos aktörer på landsbygden och inom lantbruket.
  - Behovet eller idén presenteras av en person som själv har ett intresse och engagemang i frågan
- Idéverkstaden är deltagande, mångstämmig och inkluderande.
- Avsikten är att anordna ett så kallat ”multi-actor”-tillfälle med ett brett deltagande av intresserande som representerar flera olika infallsvinklar
- En Idéverkstad producerar inte idéer för någon annan – gruppen utvecklar dem för sig själva. Deltagarnas personliga engagemang i temat är viktigt.
- Det viktigaste är inte att idén blir färdig under dagen, utan att evenemanget stärker deltagarnas vilja att fortsätta samarbetet. Utöver temat är det viktigt att fästa uppmärksamhet vid relationerna i gruppen bygga och fördjupa kontakter.
  - I smågruppsarbetet eftersträvas ägarskap av idén och en naturlig fortsättning av arbetet mot en projektansökan och en aktiv grupp som senare omsätter resultaten i praktiken.

landsbygd·fi

Medfinansieras av Europeiska unionen

Saminnovation

Definition av begreppet multifunktionaliet, enligt Premier-projektet

*Horizon Europe-forsknings- och innovationsprogrammets **multifunktionalitets-modell(MAA)** innebär att **aktörer som gynnas av projektets resultat tas med redan från början**. Tillvägagångssättet främjar **en nerifrån upp**-riktad samverkan och samskapande mellan aktörer som har **nödvändig och kompletterande** expertis, färdigheter och kunskap inom vetenskap, praktiskt arbete eller som kan hjälpa till att lösa **verkliga problem** eller utnyttja möjligheter. Gruppen **samarbetar under hela projektet**, från början till slut, för att tillsammans utveckla **innovativa lösningar** som kan **användas i praktiken**.*

Tilläggsinformation: https://premiere-multiactor.eu/

landsbygd·fi

Medfinansieras av Europeiska unionen

Idéverkstadens faser

Att ordna en Idéverkstad består av flera olika steg och faser.

Förberedelser

Den första steget är förberedelser av Idéverkstaden. Förberedelserna omfattar bland annat följande moment. Kom ihåg att reservera tillräckligt med tid för planeringen.

- Identifiera ett passande och aktuellt tema samt formulera de utvecklingsidéer som ska ligga till grund för arbetet.
- Identifiera lämpliga personer både som presentatörer i smågrupperna och som deltagare.
- Ordna med praktiska detaljer, exempelvis boka lokaler, planera tidsschema, förbered program och material.
- Marknadsför evenemanget via olika kanaler och genom direkt kontakt med potentiella deltagare. Erfarenhet har visat att personliga inbjudningar är en nyckel till ett lyckat arrangemang.
- I stället för anmälan rekommenderas att deltagarna i det här skedet lämnar en ansökan för att påvisa sitt intresse. Arrangören ansvarar för att sammansätta en multifunktionell grupper.
- Kommunikation till både antagna deltagare och till de som inte fick plats, om intresset varit stort.

landsbygd.fi

Medfinansieras av Europeiska unionen

Inledning av Idéverkstaden

Dagen inleds med en gemensam samling, där arrangören presenterar Idéverkstads-konceptet, dagens program och arbetssätt (på sida 21 framåt finns det material om saminnovation som kan tillämpas, om så önskas) samt förväntat resultat av dagen.

Det är bra att redan vid starten påminna om att deltagarna kan ha olika utgångspunkter och förväntningar, och därför behövs en gemensam förståelse för syftet.

På sida 13 kan du hitta ett exempel på tidtabell och agenda för en Idéverkstad.

Smågruppsarbete

Efter den gemensamma introduktionen fortsätter arbetet i smågrupper, som leds av en eller flera facilitatorer. Syftet är att utveckla varje utvecklingstema vidare till ett tydligt projektkoncept. På sida 15 finns tilläggsmaterial för facilitaorer och arbete i smågrupper.

Smågruppsarbetet inleds med en kort introduktion av det aktuella temat. Efter en fokuserad start fortsätter gruppen med kreativ bearbetning av temat.
Antalet smågrupper i en Idéverkstad kan variera efter behov.

landsbygd·fi
Medfinansieras av Europeiska unionen

Avslutning

Efter smågruppsarbetet samlas hela gruppen igen för en gemensam presentation av de projektidéer som har utvecklats.

Det är lärorikt för alla att höra vad de andra grupperna arbetat med, och det hjälper också varje grupp att knyta ihop sitt arbete och komma överens om nästa steg.

Vid avslutningen kan man gärna använda någon form av reflekterande metod för att låta deltagarna dela sina upplevelser och insikter från dagen.

Uppföljning – exempel: webbinarium med finansiär

Efter själva Idéverkstaden rekommenderas att man arrangerar ett uppföljande möte, till exempel ett webbinarium tillsammans med finansiär. Syftet är att stödja grupperna arbete med att utveckla idéerna vidare till färdiga projektförslag. Ett digitalt möte fungerar bra, särskilt om deltagarna kommer från olika delar av landet.

Detta upplägg är ett förslag till struktur och genomförande av en Idéverkstad. Upplägget behöver alltid anpassas efter lokala behov och förutsättningar, men tre kärnprinciper är centrala: Tvärsektoriellt samarbete (multi-actor), Samskapande (co-creation) och generering av nya projektidéer och partnerskap.

landsbygd·fi

Medfinansieras av Europeiska unionen

Inbjudan till Idéverkstad - exempel

Nedan inbjudan till Få projekt i rullning – Idéverkstaden 3.9.2025, som ett exempel

Få projekt i rullning – Idéverkstad 3.9.2025 – Maaseutuverkosto

Få projekt i rullning – Idéverkstad 3.9.2025

Sök till den nationella idéverkstaden Få projekt i rullning, vars syfte är att generera projektidéer med klimat- och miljötema och att främja uppkomsten av tvärsektoriella projektpartnerskap. Vi önskar att de sökande har engagemang och vilja att utveckla idén vidare efter idéverkstaden.

I idéverkstaden – samskapas klimat- och miljöprojekt

I idéverkstaden blir många bäckar små en stor å – som fortsätter flyta och utvecklas också efter evenemanget. Under dagen samskapar vi lysande projektidéer och inspireras av nya samarbeten. Dessutom bekantar vi oss med nyttan av gemensam innovation. I ansökan väljer du ett tema som du vill delta i – och vid behov kan du även välja ett reservtema.

I varje verkstad deltar representanter för målgruppen som har personlig erfarenhet och insikt i temat. Verkstäderna leds av **deltagare i utbildningen ”Få projekt i rullning – faciliteringsutbildning”**.

För deltagarna i idéverkstaden ordnas ett webbinarium där man informerar om möjliga finansieringskällor som kan passa projektidéerna. Webbinariet ordnas 1–2 veckor efter idéverkstaden.

landsbygd·fi

Medfinansieras av Europeiska unionen

Teman

Vem tar över gården? – Framtidens hållbara lantbruk söker nya krafter

Många jordbruk står idag inför en osäker framtid. Generationsskiften uteblir, unga ser inte vägen in – samtidigt som klimatförändringen kräver innovation, ny teknik och hållbara metoder för matproduktion. Hur kan vi skapa möjligheter för fler att våga ta steget – oavsett bakgrund?

I denna idéverkstad utforskar vi lösningar som gör det lättare att ta över, gå in i eller starta nytt inom lantbruket. Vi söker vägar till smarta generationsskiften, framtidsorienterade affärsmodeller och nya sätt att göra lantbruket attraktivt – som en modern bransch för unga, entreprenörer och nytänkare, förankrad i både lokalsamhället och klimatomställningen.

Klimatberedskap i byn – när vädret förändras, hur förbereder vi oss?

Extremväder, torka, stormar och översvämningar är inte längre framtid – de är här. För att klara klimatkrisens konsekvenser krävs motståndskraftiga lokalsamhällen med fungerande strukturer för beredskap och anpassning.

I denna idéverkstad fokuserar vi på konkreta sätt att rusta byar och samhällen för klimatförändringar, där invånare, företag, jordbruk, kommuner och organisationer samarbetar. Vi diskuterar hur lokala klimatanpassningsplaner kan tas fram, hur kommunikationen kan förbättras för att leda till handling och hur vi inspireras av goda exempel från andra delar av Europa för att forma vår egen bys vägkarta mot ökad klimattålighet.

landsbygd·fi

Medfinansieras av Europeiska unionen

Mera vilt på tallriken! – Outnyttjade resurser i en klimatsmart matkultur

Viltkött är ett naturligt, lokalt och klimatsmart livsmedel som väcker allt större intresse – men ändå är tillgången i butik eller på restaurang ofta begränsad.

I denna idéverkstad undersöker vi vad som hindrar ett bättre utnyttjande av viltet, och hur hela värdekedjan från skog till bord kan utvecklas. Vi diskuterar hur hantering, slakt och logistik kan förenklas och förbättras, hur viltkött kan synliggöras i menyer och matbutiker samt hur samarbetet mellan jägare, företag och kök kan stärkas. Här möts natur, närmat och framtidens klimatsmarta kosthållning.

Ansökan

Temaarbetet sker på svenska eller finska. Beskrivningen av den finskspråkiga workshopen hittar du **här**. **Välj ett tema som inspirerar dig och ansök senast torsdag 14.8.2025 kl. 23:55 via Eventos.**

Platserna är begränsade och vi meddelar om antagningar senast onsdag 20.8.2025. Tillsammans med antagningsbeskedet skickas ett infopaket som förhoppningsvis får idéerna att börja flöda redan innan evenemanget. Om du behöver avboka ditt deltagande, meddela arrangörerna snart som möjligt. Det är inte möjligt att delta på distans. Deltagarna bekostar själva sina rese- och logikostnader.

landsbygd·fi

Medfinansieras av Europeiska unionen

För vem?

Idéverkstaden är en mötesplats för bland annat utvecklare av landsbygd och jordbruk, medlemmar i byasamhällen, rådgivare, företagare, organisationer, utbildningsenheter och forskare. Vi välkomnar också jordbrukare samt skogs- och markägare.

Sök med om du:

- arbetar med något av ovanstående teman och vill samskapa lösningar inom temat
- vill utveckla din kompetens och lära dig om samskapande och innovation
- har energi och vilja att vidareutveckla en projektidé

Program

Mera information

landsbygd·fi

Medfinansieras av Europeiska unionen

Idéverkstadens program - exempel

Nedan programmet för Få projekt i rullning – Idéverkstaden 3.9.2025, som ett exempel

Programmet bör anpassas efter behov och förutsättningar, men deltagarnas och arrangörernas erfarenheter visar att något längre grupparbetstid ofta är värdefullt.

Program

Kl. 12. Välkommen till Idéverkstaden!

- Varför behövs samskapande och vad handlar det om?
- Introduktion till arbete i smågrupper

Kl. 12.45 Arbete i smågrupper per tema, del 1

Kl. 13.45 Kaffepaus

Kl. 14.15 Arbete i smågrupper per tema, del 2

Kl. 15.15 Gemensam sammanfattning av dagen och avslutning till och med klockan 16.00

landsbygd·fi

Medfinansieras av Europeiska unionen

Roller och uppgifter i Idéverkstaden

Facilitator

- Leder gruppen, vägleder deltagarna och skapar en inspirerande atmosfär.
- Dokumenterar arbetet och håller gruppen fokuserad på uppgiften.
- Säkerställer att arbetet sker inom de tidsramar och spelregler som satts upp.
- Stödande metoder och material för genomförandet (t.ex. blädderblock, tuschpennor, post-it-lappar).

Observatör (valfritt)

Om man önskar kan man ha en observatör i smågruppen. Observatörens uppgift är att iaktta gruppdynamiken och samarbetet – det som händer under ytan – snarare än att delta i diskussionen.

Observationerna kan senare användas för att utveckla hela Idéverkstadsformatet och stödja facilitatorerna.
Rollen är frivillig och inte nödvändig vid varje Idéverkstad.

landsbygd·fi

Medfinansieras av Europeiska unionen

Stödmaterial för facilitatorer

landsbygd·fi

Medfinansieras av Europeiska unionen

Att facilitera smågruppsdiskussioner

- Syftet med idéverkstadens smågrupper, är att mogna gruppens preliminära idé mot en äkta innovation (och en projektgrupp och projektansökan)
- Utöver traditionellt förstådda teknologiska uppfinningar kan innovation vara (och det är rent av önskvärt att det är) till sin natur ett nytt sätt att arbeta och en ny modell.
- Facilitatorns uppgift är att se till att alla medlemmar i gruppen får delta i diskussionen och i idégenereringen på lika villkor, att gruppen beaktar den tillgängliga tiden, att gruppen håller sig till den givna uppgiften och att diskussionen förs i god anda.
- Som hjälp i detta arbete har facilitatorn tillgång till spelregler för smågruppidégenerering, som presenteras gemensamt för deltagarna i början, samt ett förslag på diskussionsfaser med hjälpmedel.

landsbygd·fi

Medfinansieras av Europeiska unionen

Spelregler för arbete i smågrupper

1. **Bemöt med respekt -** Under idégenererande fas råder förkastningsförbud. Förkastningsförbud innebär att varje åsikt, idé och synpunkt värderas och inte förkastas. Man får och det är önskvärt att ha avvikande åsikter, men detta förmedlas på ett respektfullt sätt, inte dömande.
2. **Lyssna aktivt -** Var närvarande, inte bara fysiskt utan även mentalt. Rikta din uppmärksamhet mot gruppens diskussion. Tänk inte enbart på ditt nästa inlägg utan koncentrera dig på att genuint höra vad andra har att säga. Avbryt inte, ha tålamod att lyssna på den andras inlägg till slutet. Bekräfta ditt intresse med icke-verbala gester genom din blick, ditt ansikts- och kroppsspråk. Ställ förtydligande frågor, formulera om det den andra har sagt och bekräfta din egen förståelse. Undvik antaganden och fördomar. Lyssna med öppet sinne och undvik att dra slutsatser innan du har hört allt och lyssnat till slut. Skynda dig inte att svara direkt när talaren har avslutat. Håll en kort paus för att tänka på ditt svar och för att visa att du värdesätter det talaren har sagt.
3. **Ditt eget engagemang -** Det väsentliga är det som händer just nu, just här och just med dessa personer. Du är en oersättlig del av denna grupp och den gemensamma idégenereringen, interaktionen och verksamheten som uppstår. Du representerar en intressant och väsentlig aktör, organisation eller grupp för den idé som ska mogna fram. Lyft fram dina synpunkter utifrån denna roll. Dela också din värdefulla erfarenhet, kunskap och nätverk med gruppen. Utöver detta är du just den unika och individuella Du. Du behöver inte vara något mer eller mindre. Kom ihåg att även uttryck för frågor, tankesplitter och osäkerheter för diskussionen framåt!

Att förbinda sig till spelreglerna innebär att möta övriga deltagare med respekt, aktivt lyssna och engagera sig i gruppen och den pågående verksamheten och diskussionen”

landsbygd·fi

Medfinansieras av Europeiska unionen

Arbete i smågrupper

Fas 1 – kl. 12.45–13.45

- Aktivitet för att lära känna varandra i gruppen
- Idégenerering och diskussion om olika infallsvinklar, som inleds med presentation av presentatören. Målet är att utforska olika perspektiv och klargöra idéens möjligheter och utmaningar
- Samtalet dokumenteras synligt

Kaffepaus 13.45–14.15

Fas 2 – kl. 14.15–15.15

- Sammanfatta av diskussionen och slutsatser
- Stöd för fortsatt arbete mot en projektansökan genom att engagera och säkerställa gruppens fortsatta samarbete i processen
- Resultat: Ett förslag till projektnamn och huvudidé. En ”hisspitch” – en kort presentation som kan användas 1. när arbetet sammanfattas för de övriga deltagarna på Idéverkstaden (för andra grupper), 2. när idén presenteras för potentiella finansiärer (t.ex. webbinarium 15.9 kl. 9–11)

landsbygd·fi

Medfinansieras av Europeiska unionen

Mall för dynamisk facilitering

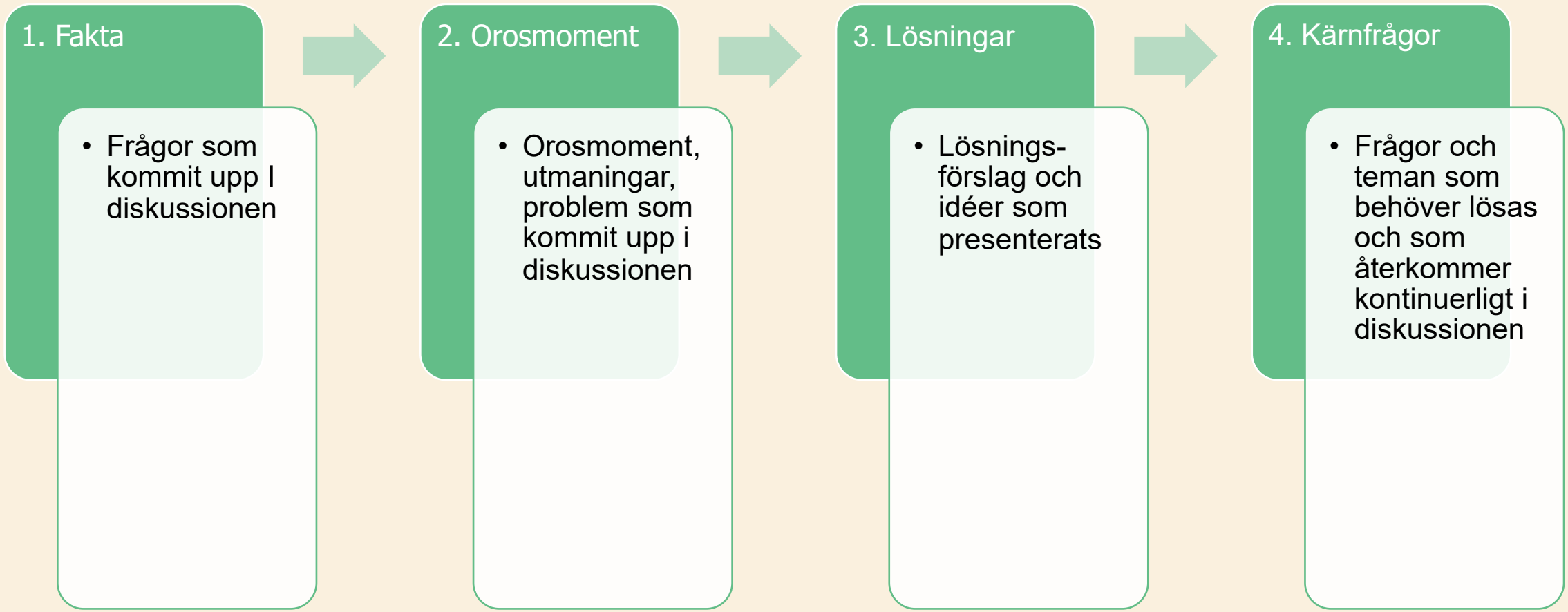

landsbygd·fi
Medfinansieras av Europeiska unionen

Material för inledning

De följande sidor finns det material tillgängligt som användes på Få projekt i rullning – Idéverkstaden för att introducera konceptet saminnovation.

Materialet får användas fritt när du själv arrangerar en Idéverkstad eller vid andra sammanhang då konceptet saminnovation behöver presenteras.

landsbygd·fi

Medfinansieras av Europeiska unionen

Saminnovation!

= samutveckling (co-creation) + innovation

(Fri översättning till svenska från begreppet interactive innovation)

landsbygd·fi

Medfinansieras av Europeiska unionen

Skillnaden mellan olika utvecklings-processer

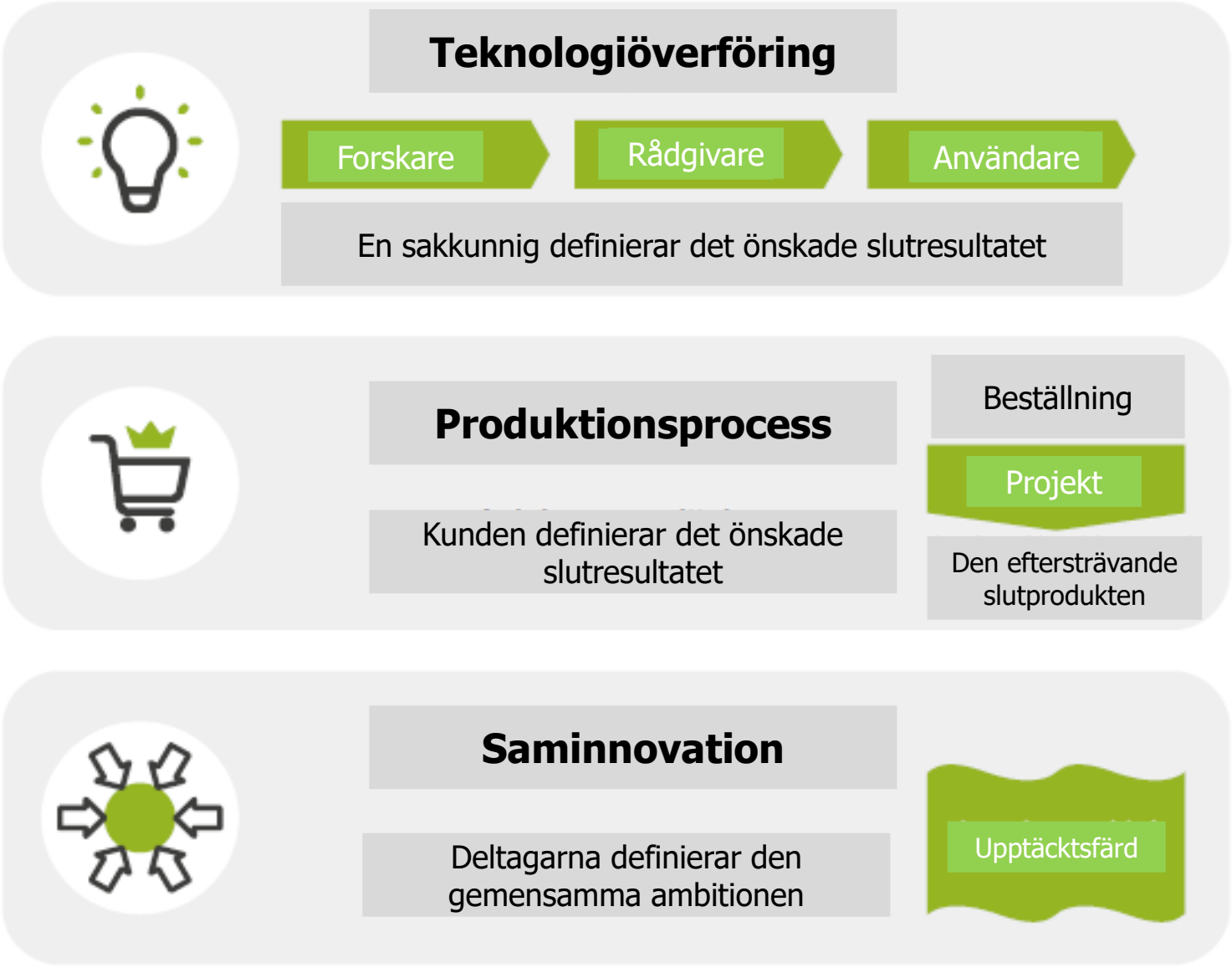

landsbygd·fi

Medfinansieras av Europeiska unionen

Cynefin ramverket

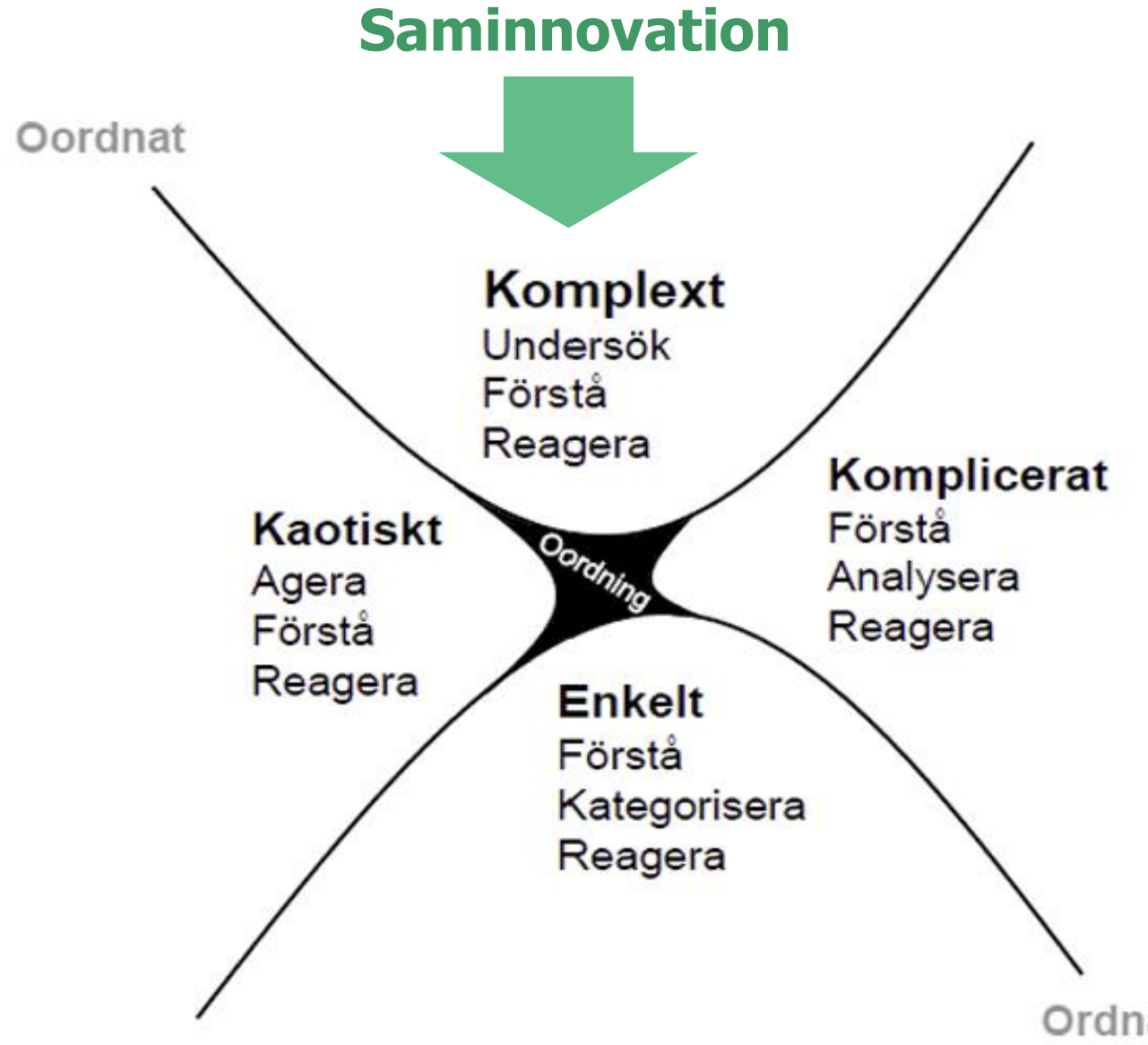

Källa: Kurtz, C.F., Snowdon, D.J. (2003): The new dynamics of strategy: Sense-making in a complex and complicated world. IBM Systems Journal (42)3.

landsbygd·fi
Medfinansieras av Europeiska unionen

Grunden för saminnovation

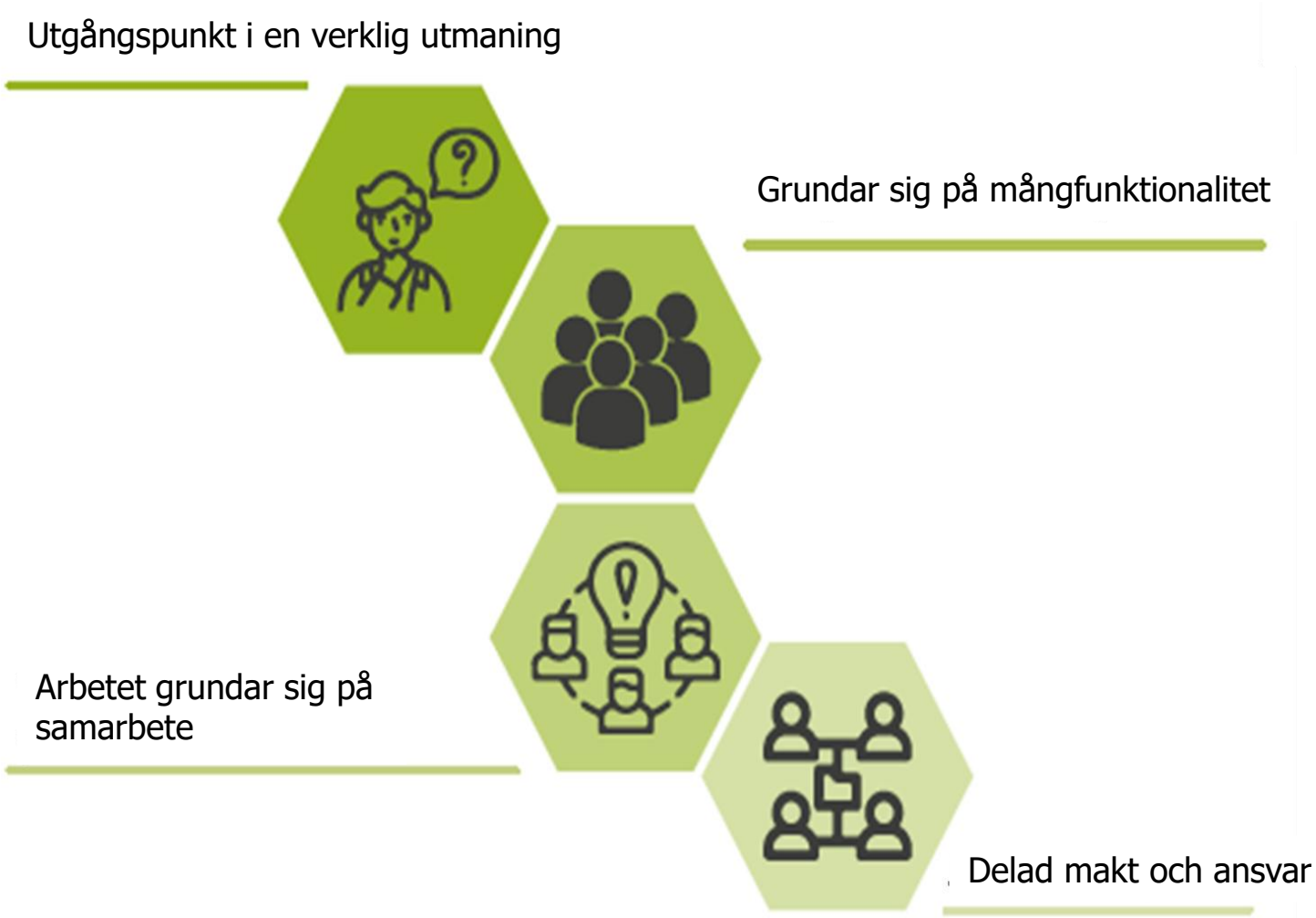

landsbygd·fi
Medfinansieras av Europeiska unionen

Innovations spiralen

Fokus på den varma processen:

- Deltagarna- människan
- Motivation
- Kontakt
- Energi
- Målsättningar – via samarbete

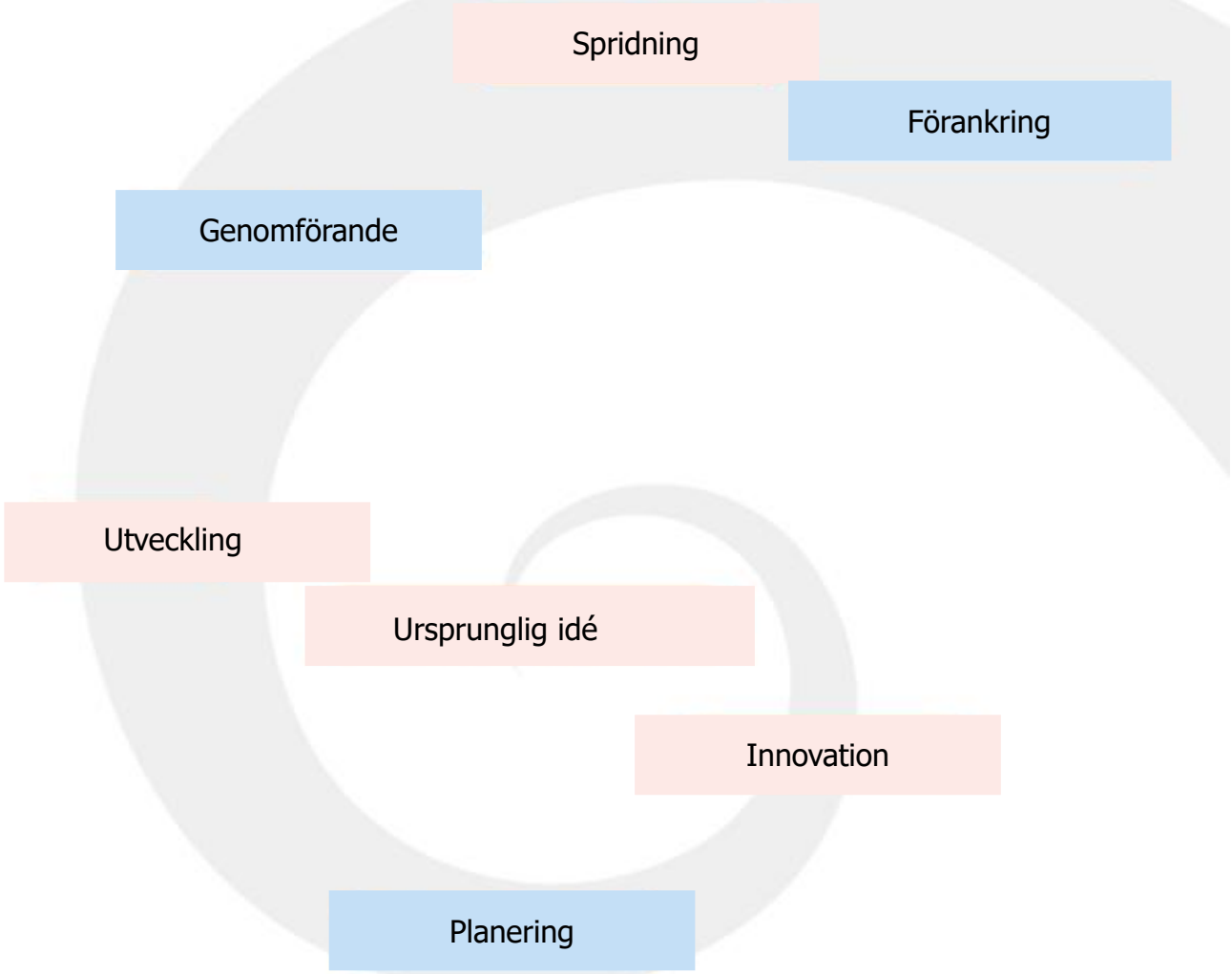

landsbygd·fi
Medfinansieras av Europeiska unionen

Spelregler för samskapande

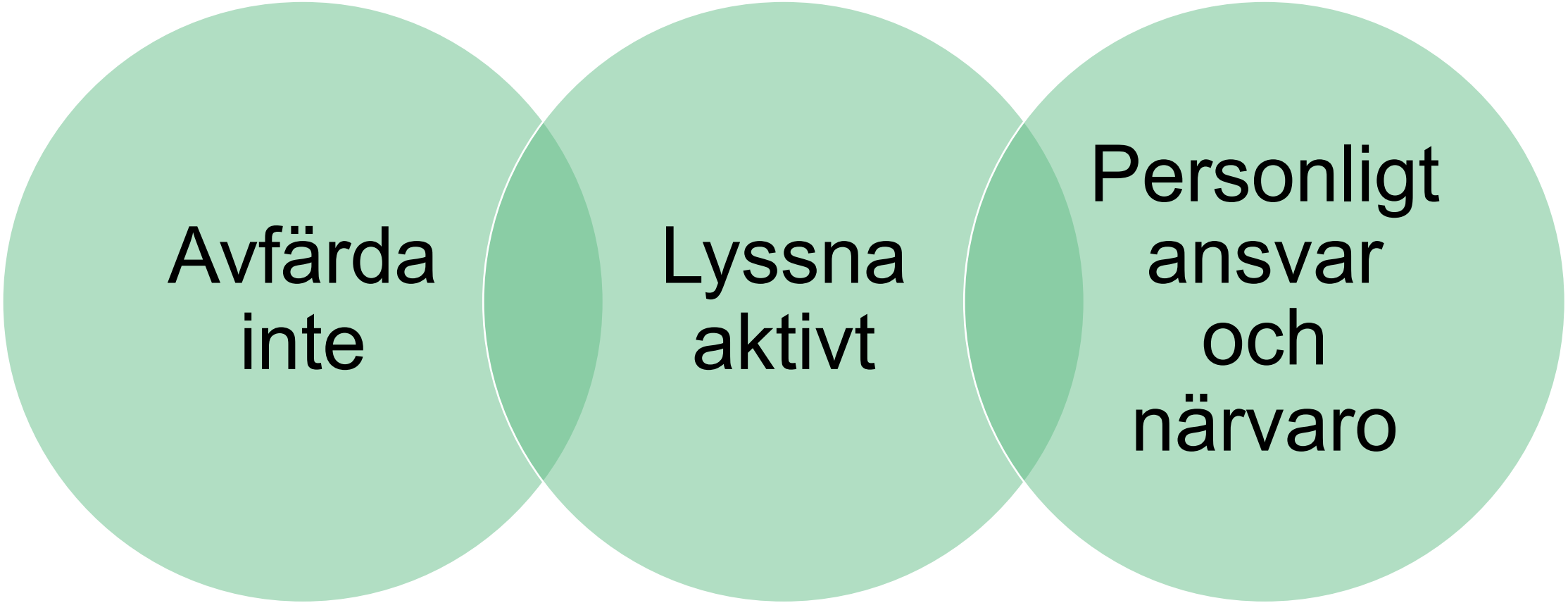

landsbygd·fi
Medfinansieras av Europeiska unionen

Ytterligare principer

- Vi som facilitatorer och arrangörer hjälper gruppen att komma igång – men gruppen äger processen
- De som är på plats bör vara rätt personer för att ta idén vidare
- Vi lånar inte eller använder inte andras idéer utan att bjuda in dem i arbetet
- Vi delar gärna stämningar och intryck från dagen i sociala medier (men inte detaljerade idéer). Tala om ifall du inte vill bli fotograferad.

@Maaseutuverkosto #idéverkstad #hankkeitaliikkeelle

landsbygd·fi

Medfinansieras av Europeiska unionen

Spelregler för Idéverkstaden

1. **Bemöt med respekt -** Under idégenererande fas råder förkastningsförbud. Förkastningsförbud innebär att varje åsikt, idé och synpunkt värderas och inte förkastas. Man får och det är önskvärt att ha avvikande åsikter, men detta förmedlas på ett respektfullt sätt, inte dömande.
2. **Lyssna aktivt -** Var närvarande, inte bara fysiskt utan även mentalt. Rikta din uppmärksamhet mot gruppens diskussion. Tänk inte enbart på ditt nästa inlägg utan koncentrera dig på att genuint höra vad andra har att säga. Avbryt inte, ha tålamod att lyssna på den andras inlägg till slutet. Bekräfta ditt intresse med icke-verbala gester genom din blick, ditt ansikts- och kroppsspråk. Ställ förtydligande frågor, formulera om det den andra har sagt och bekräfta din egen förståelse. Undvik antaganden och fördomar. Lyssna med öppet sinne och undvik att dra slutsatser innan du har hört allt och lyssnat till slut. Skynda dig inte att svara direkt när talaren har avslutat. Håll en kort paus för att tänka på ditt svar och för att visa att du värdesätter det talaren har sagt.
3. **Ditt eget engagemang -** Det väsentliga är det som händer just nu, just här och just med dessa personer. Du är en oersättlig del av denna grupp och den gemensamma idégenereringen, interaktionen och verksamheten som uppstår. Du representerar en intressant och väsentlig aktör, organisation eller grupp för den idé som ska mogna fram. Lyft fram dina synpunkter utifrån denna roll. Dela också din värdefulla erfarenhet, kunskap och nätverk med gruppen. Utöver detta är du just den unika och individuella Du. Du behöver inte vara något mer eller mindre. Kom ihåg att även uttryck för frågor, tankesplitter och osäkerheter för diskussionen framåt!

Att förbinda sig till spelreglerna innebär att möta övriga deltagare med respekt, aktivt lyssna och engagera sig i gruppen och den pågående verksamheten och diskussionen”

landsbygd·fi

Medfinansieras av Europeiska unionen

Tilläggsinformation om Idéverkstad-konceptet

Landsbygdsnätverket bistår med ytterligare information om Idéverkstad-konceptet:

Nätverkskoordinator Ann-Sofi Backgren, ann-sofi.backgren@maaseutu.fi, p. +358 050 324 1318

Verkostokoordinaattori Tuija Kallio, tuija.kallio@maaseutu.fi, p. +358 50 594 7993

Verkostokoordinaattori Salla Ruuska, salla.ruuska@maaseutu.fi, p. +358 50 323 8946

landsbygd·fi

Medfinansieras av Europeiska unionen